

Energoefektīva arhitektūra

KOLĒGUS LATVIJĀ UN ASV INTERVĒJA IEVA SKADIŅA, ARHITEKTE, «LATVIJAS ARCHITEKTŪRAS» LĪDZSTRĀDNIECE

- 1 – Kāpēc tevi interesē videi draudzīga un enerģiju taupoša ēka?
- 2 – Kurš ir tavs mīlākais projekts šajā jomā?
- 3 – Kāds ir pārsteidzošākais atklājums, projektējot vai būvējot videi draudzīgu ēku?
- 4 – Kādu domāšanas veidu, metodi un tehniskos risinājumus tu ieteiktu kolēģiem?
- 5 – Kāda ir tava lielākā kļūda videi draudzīgā vai zema enerģijas patēriņa projektā?
- 6 – Kāda ir pasūtītāju attieksme pret papildu investīcijām, lai nākotnē ēka gūtu enerģijas izmaksu ietaupījumu?
- 7 – Vai tev ir pieredze ar līdzfinansējumu un subsidijām enerģiju taupošiem projektiem? Kā tu tos vērtē?
- 8 – Kurš ir veiksmīgs cita arhitekta projekts šajā jomā?

KOLINS FRANCENS

1. Mana motivācija ir nedaudz personiska un sentimentāla. Es uzaugu Leiktehovā Kalifornijas štatā, kas atrodas pie brīnišķīga kalnu ezera. Kad biju jauns, ūdens tur bija tik tīrs kā «Evian» pudelē, varēja dzert tieši no ezera. Tagad pārmērīgās apbūves dēļ ūdens kvalitāte un visas ekosistēmas veselība ir nopietni apdraudēta. Pašlaik es strādāju trešās pasaules valstī, kura attīstās diezgan strauji un kuras vide ir apdraudēta pārmērīgas apbūves dēļ. Kā arhitektam man jābūt pārliecinātam, ka maniem projektiem ir minimāla ietekme uz vidi.

2. Esmu ļoti ieinteresēts izmantot mūsdienu tehnoloģijas un līdzekļus, lai radītu gudru pasīvo arhitektūru. Strādājot Čikāgas firmā SOM, mēs sākam izmantot parametriskās dizaina programmas un skriptus, lai radītu tādas ēku formas un elementus, kas atbilst dažādiem klimatiskajiem datiem. Piemēram, piedaloties konkursā par Santanderas bankas ēku Maiami, mēs samazinājām stikla torņa dzesēšanas noslodzi, izveidojot pašdzesējošu piekārtu sienu. Ar datorprogrammu varēja uzprojektēt ēkas formu, novērtēt to, balstoties uz solārajiem kritērijiem, mainīt, kā arī atkārtot šo procesu. Rezultātā forma bija diezgan interesanta, un kopējā saules absorbcija samazinājās par 20% no bāzes līnijas četrstūrīnā tornī.

3. Biju pārsteigts, cik daudz projektam var dot dizains. Kādreiz es uzskatīju, ka zaļā arhitektūra nozīmē dārgas projektā iemeistarojamas tehnoloģijas – solāros paneļus, vēja turbīnas utt. Tomēr ēkas masa, orientācija, dabiskā ventilācija, logu izvietojums, papildu siltināšana, solārais ēnojums darbojas par brīvu, izņemot laiku, kurā tās veido projektētājs. Šis pasīvās tehnoloģijas var dot milzu ietaupījumu.

4. Dažādās ilgtspējīgās novērtēšanas sistēmas (LEED, BREAM u.c.) ļoti var palīdzēt holistisku ilgtspējīgu stratēģiju izveidē. Piemēram, zaļais dizains ir ne tikai enerģijas taupīšana, bet arī ilgtspējīgu netoksisku materiālu izmantošana, celtniecības atkritumu samazināšana, atkārtota materiālu pārstrāde, svaiga gaisa un komfortablas dzīves vides nodrošināšana, ar apkārtējo apbūvi saskanīgas celtniecības vietas izvēle un izvairīšanās būvēt tādās vietās, kur šāda darbība var kaitēt ekosistēmai. Jāvairās vērtēšanas sistēmas izmantot kā recepti, iekļaujot konkrētas saraksta pozīcijas, lai dabūtu vairāk punktu, tā vietā, lai katram projektam pieietu radoši. Labs ilgtspējīgs dizains rodas, gūstot iedvesmu no katra projekta un rodot unikālus risinājumus konkrētajai situācijai.

5. Man šķiet, ka dažos projektos, dzenoties pēc kādas idejas vai labāka zaļā vērtējuma, pārāk lielu uzsvāri esam likuši uz dizainu, kad faktiski vienīgais, kas būtu bijis jādarīja, – jāieplāno mazliet vairāk siltinājuma.

6. Pašreiz situācija ir nomācoša. Es strādāju Ķīnā, kur vispārējā pieeja balstīta tikai uz maksimālu peļņu un nav informētas sabiedrības, kas pieprasītu ilgtspējīgu augstas kvalitātes dizainu. Daudzi mūsu pašreizējie projekti atrodas Dienvidķīnā, tropu joslā. Mani ļoti interesē stikla torņu būvniecība šajā karstajā klimatā. Daudz laika mēs pavadām, vērtējot fasāžu sistēmas un ēku formu, kas tajos var samazināt saules absorbciju. Diemžēl tad, kad prezentēju šos projektus, klienti interesi izrāda tikai par torņa formu un viņu seja zaudē izteiksmi, kad sāku skaidrot par ilgtspējīgajiem elementiem.

7. Pēc manas pieredzes, valsts atbalsts ir vienīgais veids, kā uzsākt ilgtspējīgas arhi-

tektūras veidošanu. ASV valdība izdeva prasību, ka visām publiskā sektora ēkām jāsaņem LEED vērtējums. Tagad, pēc 10 gadiem, ir simtiem šādu projektu, taču – kas ir vēl svarīgāk – pastāv projektētāju un būvnieku zināšanu bāze ar pieredzi tādos projektos. Sabiedrība novērtē šīs sabiedriskās ēkas un sāk prasīt kvalitāti arī privātajā sektorā, piemēram, irējot birojus vai iegādājoties dzīvojamo māju. Beidzot mēs redzam, ka privātie attīstītāji sāk ilgtspējīgus projektus, kas atbilst jaunās zināšanas ieguvušo klientu prasībām. Izskatās, ka tādās valstīs kā Latvija ikvienam liellam attīstītājam ir grūti spert šo pirmo soli, tāpēc valdības iniciatīva paātrinātu šo procesu.

8. Mani sākotnēji iespaidoja tādi arhitekti kā Luiss Baragans Meksikā un Glens Mērkats Austrālijā. Man patīk, kā viņi agrīno modernismu integrējuši vietējās arhitektūras tradīcijās, radot savai kultūrai un klimatam specifisku arhitektonisku izteiksmes veidu.

ULDIS LUKŠEVICIS

1. Interesē tāpēc, ka nedraudzīgu un depresīvu ēku uztaisīt ir daudz vienkāršāk nekā videi un cilvēkiem draudzīgu un iedvesmojošu. Enerģiju taupoša ēka interesanta šķiet nevis globālo problēmu dēļ, bet gan kā iespēja projektēt vietās, kur ir ierobežoti energoresursi, vietās, kur nav iespējas pieslēgties pilsētas inženiertīkliem. Savukārt vietās, kur inženiertīkli ir pieejami, tā ir iespēja radīt no energoresursu piegādes monopola maksimāli neatkarīgu ēku.

2. NRJA projekts izstrādes stadijā nelielai energopaspīetīkamai ēkai.

3. Tas nav pārsteigums, bet, izdarot aprēķinus, vēlreiz apstiprinājās: lai ar to kaut ko iesāktu elektrības lauciņā, saules mums ir stipri par maz.

